

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 22 oktober 2021
Portefeuille(s): Openbare Orde en Veiligheid
Portefeuillehouder(s): Burgemeester
Behandeld door: Openbare Orde en Veiligheid, secretariaat@amsterdam.nl
Onderwerp: Beantwoording schriftelijke vragen van de leden Yilmaz, Taimounti en Mbarki inzake gemeenten die private bureaus hebben ingehuurd om heimelijk informatie te verzamelen over moskeeën en diens bestuurders

Geachte leden van de gemeenteraad,

Op 17-10-2021 heeft het college schriftelijke vragen ontvangen van de leden Yilmaz, Taimounti en Mbarki inzake gemeenten die private bureaus hebben ingehuurd om heimelijk informatie te verzamelen over moskeeën en diens bestuurders. Onderstaand treft u de beantwoording van deze vragen aan.

Toelichting door de vragenstellers

Het NRC onthulde dat zeker tien gemeenten de afgelopen jaren undercover onderzoek hebben laten doen naar moskeeën in hun stad. Ze huurden een particulier bureau in genaamd NTA om onderzoek te doen, maar deze maakten zich niet kenbaar als zodanig. De bevindingen van NTA zijn terecht gekomen in een geheim rapport waarin privégegevens van bestuurders, imams en docenten opgenomen zijn. Deze onderzoeken zijn betaald door de NTCV die de gemeenten in contact bracht met het bureau en de rapporten na afloop ontving.

Deze moskeeën zijn heimelijk onderzocht terwijl daar geen juridische grondslag voor bestaat. Dit versterkt het beeld van breed en structureel wantrouwen bij de overheid jegens de islamitische gemeenschappen. SPIOR (islamitische koepelorganisatie) spreekt daarom van "staatsislamofobie".

Naast de tien gemeenten genoemd in het artikel, zijn er volgens het NRC nog vele anderen gemeenten die gesprekken hebben gevoerd met NTA. De fracties van DENK, NIDA en de PVDA willen weten of en met welk doel de gemeente Amsterdam heeft samengewerkt heeft met dit bureau.

Gezien het vorenstaande stellen ondergetekenden, namens de fractie van DENK, NIDA en de PvdA op grond van artikel 84 van het Reglement van orde gemeenteraad en raadscommissies Amsterdam, de volgende schriftelijke vragen:

Het college kan de gestelde vragen als volgt beantwoorden.

1. Is het college bekend met onderzoeksbureau NTA? Hoe en wanneer is de gemeente Amsterdam in kennis gebracht over de diensten van NTA?

Ja, het college is bekend met onderzoeksbureau NTA. NTA is een bekende partij op het gebied van radicalisering en extremisme. Sinds 2018 is een aantal opdrachten verstrekt aan NTA.

2. Heeft de gemeente zelf gesprekken gevoerd met NTA? Zo ja:
  - a. Hoeveel gesprekken zijn er in totaal gevoerd en in welke periode?

Er is diverse keren ambtelijk contact geweest met NTA. Het is niet goed mogelijk om precies aan te geven hoeveel gesprekken zijn gevoerd.

- b. Wat was de insteek en inhoud van deze gesprekken?

De gesprekken gingen over projecten en opdrachten op het gebied van professionalisering van het radicaliseringsprogramma, training van medewerkers, intervisie van professionals en ondersteuning voor beleidsontwikkeling.

- c. Welke vormen van extremisme (links, rechts, anti-overheid enzovoort) zijn onderwerp van bespreking geweest?

Tijdens de gesprekken zijn zowel religieus extremisme/islamitisch extremisme als links- en rechtsextremisme en andere vormen van extremisme aan de orde geweest.

- d. Zijn islamitische organisaties of personen ter sprake gekomen? Is er gesproken over welke moskeeën eventueel in aanmerking zouden kunnen komen van een onderzoek c.q. krachtenveldanalyse door NTA?

Nee, er is niet gesproken over islamitische organisatie of over eventuele moskeeën die in aanmerking zouden moeten komen voor een onderzoek (of voor een krachtenveldanalyse). Wel heeft NTA van enkele casussen in de persoonsgerichte aanpak een duiding gemaakt van ideologische drijfveren en motieven. Dit in opdracht van de gemeente Amsterdam, na ondertekening van een geheimhoudingsverklaring.

- e. In het geval er krachtenveldanalyses zijn uitgevoerd in Amsterdam: op welke organisaties, instellingen c.q. personen had dit betrekking op en wat is er met de uitkomst gedaan?

In Amsterdam is geen krachtenveldanalyse uitgevoerd.

- f. Zijn er (gespreks)verslagen of notulen gemaakt van deze ontmoetingen? Is het college bereid deze te delen met de raad? Zo nee, waarom niet?

Nee, er zijn geen gespreksverslagen of notulen van de ontmoetingen met NTA.

- g. Zijn er conceptstukken of analyses geschreven ter voorbereiding op deze gesprekken of juist als gevolg hiervan? Is het college bereid deze te delen met de raad?

Nee, er zijn geen conceptstukken of analyses geschreven ter voorbereiding op deze gesprekken of als gevolg hiervan.

- h. Indien het college NTA geen opdracht gaf tot een geheim onderzoek, heeft zij op een andere manier gebruik gemaakt van de expertise en kennis van dit bureau? Bijvoorbeeld bij de radicaliseringsaanpak (iPGA-R)? Graag nader toelichten hoe vaak en wat de reden van de inzet was.

Zoals gezegd heeft het college geen opdracht gegeven tot een geheim onderzoek. Het college vindt dat met heimelijk onderzoek een principiële grens wordt overschreden, dit staat haaks op de vrijheid van godsdienst.

NTA voert sinds 2018 een aantal opdrachten uit voor de gemeente Amsterdam. De gemeente Amsterdam heeft deze opdrachten aan NTA verstrekt vanwege hun specialistische vakkennis op het gebied van radicalisering en extremisme. Hieronder geven we een overzicht van de opdrachten:

- NTA heeft ondersteund bij de professionalisering van het programma door middel van trainingen van de medewerkers in het zelfstandig vormen van een eerste oordeel en het hoogwaardig invullen van de onderzoeksplicht en het uitwerken van werkprocessen.
- NTA heeft een aantal trainingen verzorgd voor de medewerkers van het programma en de stadsdelen. In de trainingen stonden nieuwe ontwikkelingen in radicalisering en extremisme centraal, zoals ontwikkelingen in islamitisch extremisme en rechts- en linksextremisme
- Om de professionals in de aanpak te ondersteunen in hun taak verzorgt NTA intervisiebijeenkomsten. Daarin staan dilemma's in de uitvoering en ontwikkelingen in radicalisering en extremisme centraal. Ook worden incidenteel individuele professionals begeleid.
- In de afgelopen jaren is op een aantal onderdelen het beleid van de aanpak radicalisering en extremisme doorontwikkeld. NTA heeft een inhoudelijke bijdrage geleverd aan die doorontwikkeling door deel te nemen aan bijeenkomsten. Het gaat om het beleid van de integrale persoonsgerichte aanpak en het beleid voor het beschermen van de

democratische rechtsorde. Daarbij is het door de gemeente (door)ontwikkelde beleid met verschillende experts uit het veld en de wetenschap gedeeld en besproken teneinde de aanpak(ken) zoveel mogelijk te laten aansluiten op de laatste inzichten. NTA was een van die experts.

- NTA is enkele keren ingezet voor de duiding van ideologische motieven en drijfveren van casussen.

In 2018 is ambtelijk een verkennend gesprek met NTA gevoerd over het uitvoeren van een pre-analyse, om de formele islamitische infrastructuur langs religieuze en ideologisch signatuur in kaart te brengen. Dit zou gebeuren op basis van een bureaustudie naar open bronnen. Hier was dus geen sprake van mogelijke heimelijke onderzoeksmethodes, waar in het NRC artikel aan wordt gerefereerd. Uiteindelijk is bestuurlijk besloten om deze pre-analyse niet uit te laten voeren en om stevig in te zetten op het versterken van het eigen netwerk.

- i. Kan het college hierbij ook toelichten over welke vormen van radicalisering en extremisme zij gebruik gemaakt heeft van de expertise en kennis van NTA (dus gesplitst naar links of rechtsextremisme, islamitisch, enzovoort)?

Het gaat om zowel religieus extremisme/islamitisch extremisme als links-rechts extremisme en andere vormen van extremisme.

- j. Maakt NTA op dit moment op enigerlei wijze deel uit van het huidige radicaliseringsbeleid? Zo ja, wat is hun rol daarin?

Ja, zie overzicht 1h. NTA wordt op dit moment ingezet voor het trainen van programmamedewerkers en voor intervisie bij de aanpak betrokken professionals.

3. Kan het college aangeven of er bij de volgende casussen gebruik is gemaakt van informatie of kennis van NTA en zo ja op welke wijze:
  - a. Het Cornelius Haga Lyceum;
  - b. invloed van salafisten bij Marokkaanse moskeeën¹;
  - c. salafistische invloeden bij negen onderwijsorganisaties in de stad²;

a, b, c: Nee, er is bij de opgesomde casussen geen gebruik gemaakt van informatie of kennis van NTA.

4. Hebben andere bestuursdiensten ook gebruik gemaakt van NTA? Zo ja, op welke wijze?

---

¹ <https://www.parool.nl/nieuws/helft-marokkaanse-moskeeen-in-amsterdam-onder-invloed-van-salafisme-b6ofd187/>

² <https://www.at5.nl/artikelen/196666/sterke-salafistische-invloeden-bij-zeker-negen-onderwijsorganisaties-in-de-stad>

Nee.

5. Kan het college aangeven of vergunningen of andere aanvragen door islamitische instellingen (mede) zijn beoordeeld op basis van de informatie en/of adviezen van NTA? Zijn als gevolg hiervan bepaalde aanvragen negatief beoordeeld?

Zoals in de beantwoording aangegeven zijn er geen gesprekken geweest met NTA over specifieke personen en/of organisaties, noch is daarover advies verstrekt.

6. Heeft de NCTV het college erop gewezen dat de diensten van NTA gefinancierd kunnen worden met landelijke gelden? Had dit betrekking op de versterkingsgelden? Op welke wijze heeft het college de versterkingsgelden besteed sinds 2018?

In onze contacten met de NCTV zijn de diensten van NTA ter sprake gekomen. Dat geldt overigens ook voor de diensten van andere aanbieders. Voor deze diensten kan men versterkingsgelden aanvragen.

De gemeente Amsterdam vraagt jaarlijks versterkingsgelden aan voor de aanpak radicalisering en extremisme. Hieronder een overzicht van hoe deze versterkingsgelden zijn besteed:

- Het organiseren van focusgroepen met professionals om het informatiebeeld verder te verbeteren.
- Het versterken van de advies- en steunstructuur voor de casusregisseurs in de persoonsgerichte aanpak, door trainingen, intervisie en de ontwikkeling van een nieuw beleid- en uitvoeringskader. En het inrichten van een commissie van toezicht op de persoonsgerichte aanpak.
- Het opbouwen, behouden en faciliteren van het professionele netwerk en van het aandachtsfunctionarissennetwerk
- Het bevorderen van de deskundigheid van professionals door trainingen in diverse vormen van radicalisering en extremisme en het geven van voorlichting aan professionals en hun organisaties over het steunpunt radicalisering en extremisme.
- De inzet van weerbaarheidstrainingen voor kwetsbare jongeren en ouders.
- Het doen van wetenschappelijk onderzoek naar nieuwe trends en ontwikkelingen op het gebied van radicalisering en extremisme en het evalueren van onderdelen van het programma radicalisering en extremisme.

7. Maakt of heeft het college gebruik gemaakt van andere organisaties dan NTA die soortgelijke krachtenveldanalyses maken van de islamitische gemeenschappen en hun gebedshuizen c.q. instellingen? Zo ja, welke bureaus, waarom zijn deze ingehuurd, sinds wanneer worden zij ingehuurd en wat is en wordt er met de uitkomsten van deze krachtenveldanalyses c.q. onderzoeken gedaan?

Nee, het college heeft geen gebruik gemaakt van dergelijke diensten.

8. Welke regels en richtlijnen hanteert het college bij het inschakelen van particuliere instanties om de openbare orde te handhaven?

In het kader van crowdmanagement zet de gemeente particuliere instanties in, bijvoorbeeld hosts, verkeersregelaars of beveiligers. Deze worden gekoppeld aan ambtenaren en werken conform de richtlijnen van de branche. Inkoop verloopt conform het inkoopbeleid van de gemeente.

9. Klopt het dat de raad niet eerder is geïnformeerd over de mogelijkheid tot het doen van krachtenanalyses door particuliere bureaus? Zo ja, waarom is dat niet eerder gedaan? Zo nee, kan het college aangeven wanneer deze informatie met de raad is gedeeld?

Omdat het college nooit een krachtenveldanalyse uit heeft laten voeren, is de raad daar logischerwijs ook niet over geïnformeerd.

10. NTA spreekt op hun website van het verzamelen van informatie door middel van *informed consent*, maar zonder is bij uitzondering ook mogelijk – mits de gemeente toestemming verleent. Heeft het college ooit toestemming verleent of gebruik gemaakt van informatieverzameling waarbij er géén sprake is van *informed consent*? Om welke vormen van radicalisering en/of extremisme ging dit?

Nee, binnen het radicaliseringsdomein heeft het college nooit toestemming gegeven of gebruik gemaakt van non-informed consent bij onderzoeken naar radicalisering en/of extremisme.

11. Deelt het college de kritiek dat het heimelijk onderzoeken van islamitische organisaties (maar ook niet-islamitische) grote schade toe berokkend aan het onderlinge vertrouwen? Is het college een voorstander van het heimelijk inzetten van particuliere instanties om informatie te verzamelen over de islamitische gemeenschappen?

Met heimelijke onderzoeken wordt een principiële grens overschreden, dit staat haaks op de vrijheid van godsdienst. Het college is dan ook geen voorstander van het heimelijk inzetten van particuliere instanties om informatie te verzamelen over specifieke gemeenschappen. De gemeente is geen inlichtingendienst en moet zich niet op dat vlak begeven.

Wij verwachten u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Met vriendelijke groet,
Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Femke Halsema
Burgemeester